

Jyrääkö ne meitin? Pohdiskelua tulevaisuuden maahanmuuttoon liittyvästä viranomaistyöstä

Ismo Söderling

”Ne jyrää meitin”, on tuttu lause Väinö Linnan Tuntemattomasta sotilaasta. Pakokauhuiset sotilaat rauhoittuivat vasta vänrikki Koskelan isällisestä huolenpidosta. Hieman samanlaisen vaikutelman antaa nykyinen maahanmuuttokeskustelumme. Yksittäisistä romanialaisista kerjäläisistä uutisoidaan lehdistössä sivukaupalla. Samoin tulli ja rajavartiolaitos mielellään raportoivat, jos ne saavat kiinni muutaman paperittoman maahanpyrkijän rajoillamme. Sen sijaan muuttoliikkeen positiivisista vaikutuksista ”hehkutellaan” harvemmin. Syytä olisi, sillä ilman maahanmuuttoa Suomi ei olisi nykyisen näköinen ja oloinen. Maamme keskeinen perusteellisuus luotiin paljolti ulkomaisen pääoman ja osajien tulolla keisarilliseen Suomeen 1800-luvulla. Jos suomalaisella jalkapallolla on edes jonkinlainen nostetta tulevaisuudessa, siitä saamme mitä suurimmassa määrin olla kiitollisia uusille pelaajillemme Preparim Hetemaylle, Roman Eremenkolle, Rasmus Schüllerille ja Erfan Zenelille.

Viranomaisten täytyy toteuttaa lakia ja asetuksia. Jos laki sanoo, että maahan tullessa täytyy olla dokumentit kunnossa ja hieman valuuttaa taskussa, niin näin se on. Ja jokainen ymmärtää, että jos maahantulijoita vuositasolla on 30 000, niin eihän kaikilla ole puhtaat jauhot pussissa – monenlaisia tulijaa ja yrittäjää toki löytyy. Voisin olettaa kuitenkin, että 90 %:lla tulijoista on motiivi, joka toteutuessaan on siunaukseksi paitsi tulijalle, myös koko Suomelle. Mutta olisiko uusia tapoja toteuttaa kohtaaminen – voisiko viranomainen hieman löysätä kravattiaan tai poninhäntäänsä? Seuraavassa pari muisteloja, joiden faktoja olen hieman muokannut tunnistamisen vaikeuttamiseksi. Ehkä ne selventävät ajatuskulkuani.

Joskus tulee istuttua pitkäänkin päätteen ääressä. Jos kirjoitustyö on viimeistelemistä ja tekstin hiomista, saattaa vuorokausi helpostikin vaihtua. Reilut 10 vuotta sitten ajoin keskiyön paikkeilla kotiin pitkän työpäivän päätteeksi. Matkalla on grilli, jossa myyjänä oli puolitutuksi tullut virolainen opiskelijarouva. Hän oli perheineen muuttanut Suomeen jokunen vuosi aikaisemmin jatko-opiskeluja varten. Nuori perhe hankki lisätienestettä äidin yötyön avulla. Mies oli kotona hoitamassa lasta.

Vastassa tiskin takana olikin sillä kertaa yli kaksimetrisen nuori mies. Kieli sujui, muuten ystävämme oli jäyhän oloinen. Selvästi näki, että nakkihommat eivät olleet oikein hyppysissä.

”Taidat tuurata vaimoasi?” kysäisin puolihuolimattomasti. ”Niin todellakin, meie laps on palavikus, siis kuumeinen”, tuli virolaisella aksentilla. Mies oli selvästi huolestunut, josko kuumia makkaroitu pitelevä asiakas olisi jokin viranomainen siviilivaatteissa. Puhelin niitä näitä. Kun uusia asiakkaita ei tullut, ystävänikin alkoi jutella. Hän oli ollut Neuvostoliiton viimeisinä vuosina Vieroon sijoitetun atomisukellusveneen perämiehenä. Oli hänellä mahtanut pää kolista laipioihin. 30 vuotta urheiluvallmentajana on opettanut lukemaan ihmisten kehon kieltä. Trimmattu yläkroppa ja karhumaiset kädet kielivät kovasta harjoittelusta ja pelaamisesta. Selvisikin, että kaveri oli aikoinaan pelannut Viron huippukoripallojoukkueessa sentterinä – keskushyökkääjänä. Kovat olivat pelihalut vieläkin, mutta ystäväläni ei ollut paikallisten valmentajien yhteystietoja. Lupasin auttaa. Seuraavana päivän soitin työpäikältäni parille puolitutulle koripallovalmentajalle, ja kehotin heitä käymään iltapalalla grillissä. Palan painikkeeksi voisivat harjoittaa vaikkapa värväs-

toimintaa. Tuohon aikaan Viro ei ollut vielä EU:n jäsen. Monella valmentajalla on kuitenkin melkoinen kokemus työ- ja oleskelulupien saannissa, samoin he ovat tottuneet sukkuloimaan noissa asioissa viranomaisten kanssa.

En tämän jälkeen nähnyt kaksimetristä ystäväämme, myös vaimo lopetti pian yötyöskentelyn. Sen pari kertaa kun rouvan vielä tapasin, hän oli paljon vapautuneempi. Ehkä mies oli löytänyt jostain seuran itselleen – ja valmentaja hyvä korihain.

Entäpä naapurimme Ruotsissa? Ruotsihan on ottanut vastaan yli miljoona siirtolaista, rajalla on nähty kaikenlaista. Heräsin yöllä kello 2 puheluun. Langan päässä oli Malmön poliisi, joka hirvittäväällä skonskalla (skånen murre) selitti, että he olivat pistäneet putkaan seuramme romanialaisen vahvistuksen. Alexander oli käynyt joulua viettämässä kotikulmillaan. Suomalaiset pelikaverit haistoivat mahdollisuuden halpoihin alkoholiostoksiin. Ystävämme liikkumiseen liittyvät lupa-asiat olivat kunnossa. Ennen EU:ta 100 litran alkoholierä avoimesti auton takapenkillä oli kuitenkin liikaa kaiken nähneille ruotsalaisille tullimiehille. Sain vakuutettua ruotsalaiset siitä, että Alex on täysin raitis, sen sijaan hänen suomalaiset pelaajaystävänsä eivät.

Tämän uskoivat ruotsalaisetkin, ja vapauttivat ystävämme rapsakan sakon kera. Ne hoidettiin porukalla. Pohdinnassa oli kuulemma ollut sekini, että auto pitäisi takavarikoida. Armon annettiin käydä oikeudesta, ja Alex körötteli Suomeen vanhalla idän ihmeellään. Viikko ruotsalaisessa täyshoidossa oli tuonut pelaajallemme niin monta lisäkiloa, että niiden sulattamiseen tarvittiin monet ylimääräiset treenit.

Mitäpä jos sijastani grillissä olisi ollut poliisin tai maahanmuuttoviraston lupahenkilö. Ymmärrän hyvin, että viranomainen ei voi pelata kaksilla korteilla ja lakia on aina noudatettava. Mutta eikös se Olaus Petrikin todennut tuomariohjeissaan, että ”mikä ei ole oikeus ja kohtuus, se ei saata olla lakikaan...”. Entäpä jos viranomaisapparaattimme viritettäisiin sen 90 %:n mukaan – ja hoidettaisiin arkisempi osa siirtolaisuudesta pienemmällä julkisuudella. Peräänkuulutan siis positiivisempaa ja iloisempaa otetta uutisointiin. Miltä kuulostaa seuraava uutis ehdotelma: ”*Lupaviranomaiset tarjosivat kahvit kenialaiselle juoksijalle. Hän oli päättänyt anoa rahakkaista ulkomaisista houkutuksista huolimatta oleskeluluvalleen jatkoa ja juosta Suomen maajoukkueessa seuraavassa Suomi-Ruotsi-maaottelussa*”.

Are we being steam-rolled?

“They’re going to steam-roll over us” is a familiar phrase from Väinö Linna’s “The Unknown Soldier”. The panicky soldiers calm down only after Lieutenant Koskela assumes a caring and fatherly role. The current immigration debate in Finland produces the same impression: we are being “steam-rolled”. A few isolated beggars from Romania occupy pages and pages of newsprint, and even customs and border authorities eagerly publicize any incident in which a few undocumented individuals tried to enter the country. Immigration’s positive aspects rarely receive the same zealous treatment.

Officials are obligated to adhere to laws and statutes. If the law says that those entering the country must have their documents in order and a bundle of cash their pockets, this is simply the way it is. Equally understandable is that when each year

sees the arrival of 30,000 new immigrants, not every single one can have a past that is entirely without blemish. I would wager though that 90 percent of the new arrivals come armed with a motive that is of benefit both to the immigrant and to Finland as a whole. Can we come up with new ways of managing this encounter between immigrants and authorities? Could the officials maybe loosen their ties and/or ponytails a bit?

I hereby call for a more positive, cheerful tone in the news reports, and in the publicity protocols of the authorities in general. How about the following news headline: “*Permission-granting authorities share coffee with Kenyan runner who eschews foreign temptations: applies for continuation residency visa to represent Finland in the next Finland–Sweden track and field competition*”.